Реформування економіки України: стан та перспективи. Збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково – практичної конференції 20 – 21 листопада 2008 року м. Київ. – К.: МІБО КНЕУ, 2008. – С.

Остапенко Я. О.
Національний університет
державної податкової служби України, м. Ірпінь

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ РЕФОРМОВАНОГО ОБЛІКУ

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні із застосуванням національних стандартів змінило підхід до собівартості, як економічної категорії та процесу калькулювання. Згідно з Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості встановлюється підприємством. Зменшено перелік статей витрат. Змінено порядок обліку, формування, розподілу і включення до виробничої собівартості непрямих витрат.

П(С)БО 16 та Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) № 47 передбачають розподіл витрат на постійні та змінні. Змінні витрати списуються на собівартість виробничої продукції. Постійні витрати розподіляються на кожен об'єкт з використанням бази розподілу за нормальної потужності.

Порядок розподілу постійних витрат з урахуванням показника нормальної потужності, на нашу думку, недосконалий, так як отримане значення показника нормальної потужності економічно не обґрунтоване, оскільки передбачає лише очікуваний обсяг діяльності. Також не може бути абсолютно точного розподілу витрат на постійні та змінні, так як деякі витрати містять у своєму складі і постійні і змінні.

Відповідно до П(С)БО 16 до собівартості продукції не включають адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. Зазначені витрати вважають витратами звітного періоду та списують в кінці звітного періоду на фінансові результати.

П(С)БО 16 «Витрати» визначено перелік витрат, які обліковують на рахунках 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут». Даний перелік витрат передбачає необхідність відповідного аналітичного обліку витрат, згрупованих за функціональною ознакою (видами діяльності).

До введення в дію П(С)БО 16 адміністративні (загальногосподарські витрати) розподілялися та включалися до собівартості продукції, тобто рахунки бухгалтерського обліку надавали інформацію про повну собівартість виробничої продукції. Планом рахунків, введеним в дію у 2000 році, передбачено

формування на рахунках бухгалтерського обліку тільки виробничої собівартості продукції.

Стандарт передбачає зменшення та самостійне визначення підприємством статей калькуляції, що без належних галузевих методичних розробок може призвести до неузгодженості обліку витрат та калькулювання собівартості продукції. Стандартом 16 перетворено систему непрямих витрат в загально виробничі, які по суті складаються з ВУЕМО та загальновиробничих витрат. Загальногосподарські та позавиробничі витрати втратили характер непрямих витрат та трансформовані в адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні та фінансові витрати. До витрат виробництва належать лише загально виробничі витрати.

В практиці бухгалтерського обліку існують декілька методів виробничого обліку витрат, які в цілому зводяться до обліку витрат за повною або скороченою собівартістю. Основна їх відмінність полягає в порядку розподілу постійних витрат між калькуляційними періодами. Використання методики калькулювання за повною собівартістю передбачає розподіл всіх постійних витрат між реалізованою продукцією та залишками товарів. При застосуванні методу скороченої собівартості постійні витрати повністю відносяться на рахунки реалізації.

Калькулювання повної собівартості слід здійснювати на основі відповідної відомості розподілу накладних витрат, сформованих протягом звітного періоду. Таким чином повна собівартість реалізованої продукції на рахунках бухгалтерського обліку не відображається, а лише надається у вигляді калькуляції внутрішнім користувачам для прийняття відповідних рішень щодо подальшої діяльності, тому не потребує значної перебудови обліку накладних витрат підприємства.

Відсутність інформації про повну собівартість продукції вважаємо негативним явищем в бухгалтерському обліку та діяльності підприємства вцілому, так як в такому випадку неможливо порівняти повну собівартість з цінами на продукцію, які встановлюються в ринкових умовах на основі попиту та пропозиції, а також має місце повна відсутність контролю за розміром накладних витрат, які мають тенденцію до збільшення.

Тому з метою ефективного калькулювання та визначення собівартості продукції, пропонуємо на кожному підприємстві скласти Положення про калькулювання, а методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції обов'язково відображувати в наказі про облікову політику підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». На-каз Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.

3. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг). Наказ Комітету промислової політики України від 02.02.2001 р. № 47.